

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про прокуратуру" з питань підвищення ефективності діяльності органів прокуратури»

(реєстр. № 13603 від 06.08.2025 р., н. д. Неклюдов В. М., Павлюк М. В., Іонушас С. К. та інші)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

У пояснювальній записці до проєкту закону зазначено, що його метою є підвищення ефективності діяльності органів прокуратури у кримінальному провадженні шляхом встановлення можливості та механізму присвоєння працівникам органів прокуратури державних рангів, удосконалення норм використання символіки прокуратури та знаків розрізнення прокурорів.

Автори законопроєкту обґрунтовують необхідність його прийняття тим, що відсутність у прокурорів спеціальних звань дискримінує права прокурорів поряд з іншими працівниками публічної служби. На думку авторів, впровадження державних рангів прокурорів за аналогією з іншими видами державної служби є одним із дієвих механізмів підвищення кваліфікаційного рівня прокурорів, забезпечення мотиваційної складової працівників прокуратури та справедливості підходу до зайняття ними адміністративних посад. Як наслідок, це сприятиме підвищенню ефективності діяльності органів прокуратури в цілому.

Законопроєкт № 13603 містить, зокрема, наступні положення:

- державні ранги прокурорів Державний радник юстиції 1, 2 і 3 рангів присвоюються Президентом України, інші державні ранги прокурорів присвоюються Генеральним прокурором;
- у випадках, передбачених законом та Положенням про державні ранги прокурора, прокурора може бути понижено або позбавлено державного рангу прокурора;
- перелік видів дисциплінарних стягнень, які можуть бути накладені на прокурора, доповнюється такими стягненнями як пониження державного рангу прокурора на один ранг, звільнення з посади прокурора та з органу прокуратури;
- у випадку звільнення прокурора з посади та органу прокуратури з окремих підстав він одночасно позбавляється державного рангу прокурора;
- опис, малюнок та порядок використання символіки прокуратури затверджуються Президентом України. Особливості використання органами прокуратури та державними установами, що функціонують при Офісі

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 8 липня 2026 року (протокол № 266) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

Генерального прокурора, емблеми та прапора органів прокуратури визначаються Генеральним прокурором.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Положення законопроекту спрямовані на врегулювання правовідносин у сфері правосуддя, а саме відносин, пов'язаних із окремими аспектами кар'єрного зростання прокурорів.

Насамперед, слід вказати, що ні право ЄС, ні поточні євроінтеграційні зобов'язання України не містять конкретних положень чи рекомендацій щодо такого аспекту кар'єри прокурора як впровадження системи рангів прокурорів.

Проте положення законопроекту № 13603 запроваджують механізми, які потребують оцінки на предмет відповідності європейським правовим стандартам незалежності органів прокуратури.

Більше того, окремі рекомендації Європейського Союзу в рамках переговорних Розділів 23 та 24 у сфері реформування прокуратури акцентують особливу увагу на забезпеченні незалежності прокурорів.

Ураховуючи, що принцип незалежності прокуратури, яка є частиною системи правосуддя, відіграє важливу роль для дотримання верховенства права, під час аналізу законопроекту № 13603 було враховано положення таких документів:

1) *Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);*

2) *Висновок Консультативної ради європейських прокурорів № 19 (2024 р.) щодо організації діяльності органів прокуратури для забезпечення їхньої незалежності та неупередженості (далі – Висновок КРЄП № 19);*

3) *Спільний висновок Венеційської комісії та Генерального директорату з прав людини та верховенства права Ради Європи щодо проєкту Закону України «Про прокуратуру» CDL-AD(2013)025 (11-12 жовтня 2013 року) (далі – Висновок Венеційської комісії CDL-AD(2013)025);*

4) *Рекомендація Rec (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя (далі - Рекомендація Rec(2000)19);*

5) *Звіт за результатами оцінки України у межах Четвертого раунду оцінювання GRECO «Запобігання корупції серед народних депутатів, суддів та прокурорів» (GrecoEval4Rep(2016)9), ухвалений на 76-му пленарному засіданні GRECO (19–23 червня 2017 року).*

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

У статті 2 Договору про Європейський Союз вказано, що Союз засновано на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності,

верховенства права та поваги до прав людини, зокрема осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для всіх держав-членів у суспільстві, де панує плюралізм, недискримінація, толерантність, правосуддя, солідарність та рівність жінок і чоловіків.

Статтею 14 Розділу III «Юстиція, свобода та безпека» **Угоди про асоціацію** передбачено, що в рамках співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки Сторони надають особливого значення утвердженню верховенства права та укріпленню інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів зокрема. Співробітництво буде спрямоване, зокрема, на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості та боротьбу з корупцією. Співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки буде відбуватися на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод.

Попри різноманітність правових систем у Європі, КРЄП наголошує, що всі вони мають спільну необхідність забезпечення *незалежності та автономії органів прокуратури* для ефективного й неупередженого функціонування та прийняття ними рішень (пункт 11 **Висновку КРЄП № 19**).

У різних юрисдикціях генеральні прокурори можуть також виконувати обов'язки, пов'язані з іншими аспектами кар'єри прокурорів, а також персоналу органів прокуратури. Ці обов'язки можуть включати проведення професійного оцінювання, підвищення, переведення, нагородження за професійні досягнення, участь у дисциплінарних провадженнях проти прокурорів, накладення дисциплінарних санкцій або виконання інших завдань та заходів (пункт 59 **Висновку КРЄП № 19**).

Генеральні прокурори повинні забезпечити, що підвищення прокурорів або персоналу органів прокуратури здійснюється відповідно до *чітких, точних і уніфікованих процедур і критеріїв відбору, зокрема, на основі заслуг, закріплених у законодавстві* (пункт 60 **Висновку КРЄП № 19**).

Аспекти, пов'язані з кар'єрою прокурорів чи персоналу органів прокуратури та їхньою професією, регулюються такими прозорими й об'єктивними критеріями, як сукупність компетентності та досвіду роботи, *не віддаючи їх на надмірний розсуд певних осіб та уникаючи особистих або інших упереджених преференцій* (пункт 60 **Висновку КРЄП № 19**).

Крім того, вважаємо за необхідне звернути увагу на **Висновок Венеційської комісії CDL-AD(2013)025**, яка зазначила, що *можливість, надана Генеральному прокурору статтею 22.4 присвоювати прокурорам класи вищого рангу (з більш високим рівнем винагороди, як наслідок), зазначена у пункті 1.2-4, без дотримання звичайної системи просування по службі може привести до знецінення прокурорської незалежності, оскільки просування не залежить від будь-яких об'єктивних критеріїв*. Такі критерії повинні бути запроваджені, і їх дотримання має перевірятися Вищою кваліфікаційно-дисциплінарною комісією (пункт 74 **Висновку**).

Венеційська комісія наголосила на необхідності встановлення чітких критеріїв оцінювання під час просування прокурорів до прокуратур вищого

рівня, що має забезпечити об'єктивність відповідних кадрових рішень (пункт 115 Висновку).

Відповідно до пункту 5 **Рекомендації Rec (2000) 19** держава повинна вжити заходів, щоб кар'єра прокурорів, їхнє підвищення в посаді і переміщення на посадах здійснювалися *відповідно до відомих і об'єктивних критеріїв, таких як компетентність і досвід роботи*.

Відповідно до **Звіту за результатами оцінки України у межах Четвертого раунду оцінювання GRECO "Запобігання корупції серед народних депутатів, суддів та прокурорів" (GrecoEval4Rep(2016)9)**, ухваленого на 76-му пленарному засіданні GRECO (19–23 червня 2017 року), Україні було надано, зокрема, рекомендації XXIV та XXV щодо забезпечення незалежності прокурорів, об'єктивності процедур оцінювання та просування по службі.

Зокрема у п. 222 зазначається, що у відповідності до попередніх заяв GRECO з цього питання, група експертів GRECO переконана, що чіткі, конкретні та уніфіковані процедури і критерії, що включатимуть, зокрема, попередні професійні досягнення, мають бути передбачені законом не тільки для регулювання першого призначення прокурорів, але і їх просування по службі та кар'єрного зростання; такі процедури мають бути прозорими, а прийняті рішення – обґрунтованими. У зв'язку з цим група експертів GRECO знову нагадує стандарти Ради Європи та їх тлумачення, відповідно до яких «кар'єра прокурорів, їхнє підвищення в посаді і переміщення на посадах має здійснюватися відповідно до відомих і об'єктивних критеріїв, таких як компетентність і досвід роботи» і «повинна регулюватися законом на підставі прозорих та об'єктивних критеріїв, відповідно до об'єктивних процедур, які виключатимуть будь-яку дискримінацію та забезпечать неупереджений розгляд».

Рекомендація XXV передбачає необхідність запровадити у законодавчому порядку регулярні оцінки виконання службових обов'язків прокурорів в органах прокуратури (включаючи органи прокурорського самоврядування) на основі заздалегідь встановлених і об'єктивних критеріїв, забезпечуючи при цьому, що прокурори матимуть достатні можливості для участі в процесі оцінювання.

Щодо пропозицій та зауважень до законопроекту

Законопроектом № 13603 пропонується частину першу статті 9 Закону України «Про прокуратуру» доповнити пунктом 9³, відповідно до якого Генеральний прокурор присвоює державні ранги прокурорам згідно із цим Законом та Положенням про державні ранги прокурорів. Вносить подання Президенту України про присвоєння прокурорам державних рангів – Державного радника юстиції 1, 2 і 3 рангів.

Також законопроектом пропонується доповнити Закон «Про прокуратуру» статтею 20¹, яка, зокрема, передбачає, що Порядок присвоєння, пониження або позбавлення державних рангів прокурорів визначається цим Законом та Положенням про державні ранги прокурорів, яке затверджується Генеральним прокурором. Присвоєння чергового державного рангу прокурора здійснюється в

послідовному порядку, з урахуванням ділових і особистих якостей прокурора, відповідно до посади прокурора, яку він обіймає, та стажу роботи в органах прокуратури.

З огляду на наведені положення законопроекту, можна констатувати, що Генеральний прокурор фактично наділяється значною частиною повноважень в рамках процедури присвоєння державних рангів прокурорів: присвоює державні ранги прокурорам, затверджує Положення про державні ранги прокурорів.

На нашу думку, такий підхід авторів законопроекту створює передумови для передачі Генеральному прокурору надмірного розсуду у визначенні прокурорів, яким має бути присвоєно черговий ранг. В цьому випадку ми погоджуємось із згаданою позицією Венеційської комісії, висловленою у Висновку щодо проєкту Закону України «Про прокуратуру» 2013 року: об'єктивні критерії просування прокурора по службі мають перевірятись Вищою кваліфікаційно-дисциплінарною комісією.

Тобто з метою уникнення ризику надмірного розсуду Генерального прокурора під час присвоєння рангів прокурорів доречно було б розглянути залучення до процедури присвоєння рангів Кваліфікаційно-дисциплінарну комісію прокурорів, яка б надавала висновок щодо оцінки професійного рівня, досвіду, морально-ділових якостей прокурора.

Водночас слід також вказати, що зі змісту положень законопроекту випливає, що процедура присвоєння рангів прокурорів більш детально буде відображена у згаданому Положенні про державні ранги прокурорів, яке буде затверджено в майбутньому. Однак, на нашу думку, основні аспекти, які мають забезпечити прозору та незалежну процедуру присвоєння рангів, що ґрунтується на врахуванні об'єктивних критеріїв, мають бути закріплені на рівні закону.

Отже, беручи до уваги наведене вище, можна дійти висновку, що законопроект № 13603 не повною мірою узгоджується з міжнародними стандартами забезпечення незалежності прокуратури та кар'єрного просування прокурорів, а також із євроінтеграційними зобов'язаннями України у сфері верховенства права.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Запропоновані законопроектом положення щодо присвоєння державних рангів прокурорам **не повною мірою узгоджуються** з міжнародними стандартами забезпечення незалежності прокуратури та кар'єрного просування прокурорів, закріпленими у рекомендаціях GRECO, Рекомендації Rec(2000)19 Комітету Міністрів Ради Європи, висновках Венеційської комісії, а також із євроінтеграційними зобов'язаннями України у сфері верховенства права.

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про прокуратуру" щодо запровадження державних рангів прокурорів органів прокуратури України»

(реєстр. № 13603-1 від 22.08.2025 р., Войцехівський В. О.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Законопроєкт № 13603-1 є альтернативним до основного проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про прокуратуру" з питань підвищення ефективності діяльності органів прокуратури» (№ 13603 від 06.08.2025 р., н. д. Неклюдов В. М., Павлюк М. В., Іонушас С. К. та інші).

У пояснювальній записці до проєкту закону зазначено, що його метою є підвищення ефективності діяльності органів прокуратури у кримінальному провадженні шляхом встановлення можливості та механізму присвоєння працівникам органів прокуратури державних рангів, удосконалення норм використання символіки прокуратури та знаків розрізнення прокурорів.

Автори законопроєкту обґрунтовують необхідність його прийняття тим, що відсутність у прокурорів спеціальних звань дискримінує права прокурорів поряд з іншими працівниками публічної служби. На думку авторів, впровадження державних рангів прокурорів за аналогією з іншими видами державної служби є одним із дієвих механізмів підвищення кваліфікаційного рівня прокурорів, забезпечення мотиваційної складової працівників прокуратури та справедливого підходу до зайняття ними адміністративних посад. Як наслідок, це сприятиме підвищенню ефективності діяльності органів прокуратури в цілому.

Щодо відмінностей, то альтернативний законопроєкт № 13603-1 містить такі особливості у порівнянні з основним проєктом закону:

- Генеральний прокурор у щорічному звіті, який подає до Верховної Ради України, зокрема, вказує відомості про кількість випадків застосування дисциплінарних стягнень у виді пониження або позбавлення прокурорів державних рангів прокурорів;

- протягом строку застосування дисциплінарного стягнення черговий державний ранг прокурору не присвоюється;

- прокурорам додатково виплачується надбавка за державний ранг. Порядок виплати надбавки за державний ранг прокурора та її розмір встановлюються Кабінетом Міністрів України.

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 8 липня 2026 року (протокол № 266) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Положення законопроекту спрямовані на врегулювання правовідносин у сфері правосуддя, а саме відносин, пов'язаних із окремими аспектами кар'єрного зростання прокурорів.

Насамперед, слід вказати, що ні право ЄС, ні поточні євроінтеграційні зобов'язання України не містять конкретних положень чи рекомендацій щодо такого аспекту кар'єри прокурора як впровадження системи рангів прокурорів.

Проте положення законопроекту № 13603-1 запроваджують механізми, які потребують оцінки на предмет відповідності європейським правовим стандартам незалежності органів прокуратури.

Більше того, окремі рекомендації Європейського Союзу в рамках переговорних Розділів 23 та 24 у сфері реформування прокуратури акцентують особливу увагу на забезпеченні незалежності прокурорів.

Ураховуючи, що принцип незалежності прокуратури, яка є частиною системи правосуддя, відіграє важливу роль для дотримання верховенства права, під час аналізу законопроекту № 13603-1 було враховано положення таких документів:

1) *Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);*

2) *Висновок Консультативної ради європейських прокурорів № 19 (2024 р.) щодо організації діяльності органів прокуратури для забезпечення їхньої незалежності та неупередженості (далі – Висновок КРЄП № 19);*

3) *Спільний висновок Венеційської комісії та Генерального директорату з прав людини та верховенства права Ради Європи щодо проєкту Закону України «Про прокуратуру» CDL-AD(2013)025 (11-12 жовтня 2013 року) (далі – Висновок Венеційської комісії CDL-AD(2013)025);*

4) *Рекомендація Rec (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя (далі - Рекомендація Rec(2000)19);*

5) *Звіт за результатами оцінки України у межах Четвертого раунду оцінювання GRECO «Запобігання корупції серед народних депутатів, суддів та прокурорів» (GrecoEval4Rep(2016)9), ухвалений на 76-му пленарному засіданні GRECO (19–23 червня 2017 року).*

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

У статті 2 Договору про Європейський Союз вказано, що Союз засновано на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини, зокрема осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для всіх держав-членів у суспільстві, де панує

плюралізм, недискримінація, толерантність, правосуддя, солідарність та рівність жінок і чоловіків.

Статтею 14 Розділу III «Юстиція, свобода та безпека» **Угоди про асоціацію** передбачено, що в рамках співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки Сторони надають особливого значення утвердженню верховенства права та укріпленню інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів зокрема. Співробітництво буде спрямоване, зокрема, на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості та боротьбу з корупцією. Співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки буде відбуватися на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод.

Попри різноманітність правових систем у Європі, КРЄП наголошує, що всі вони мають спільну необхідність забезпечення *незалежності та автономії органів прокуратури* для ефективного й неупередженого функціонування та прийняття ними рішень (пункт 11 **Висновку КРЄП № 19**).

У різних юрисдикціях генеральні прокурори можуть також виконувати обов'язки, пов'язані з іншими аспектами кар'єри прокурорів, а також персоналу органів прокуратури. Ці обов'язки можуть включати проведення професійного оцінювання, підвищення, переведення, нагородження за професійні досягнення, участь у дисциплінарних провадженнях проти прокурорів, накладення дисциплінарних санкцій або виконання інших завдань та заходів (пункт 59 **Висновку КРЄП № 19**).

Генеральні прокурори повинні забезпечити, що підвищення прокурорів або персоналу органів прокуратури здійснюється відповідно до *чітких, точних і уніфікованих процедур і критеріїв відбору, зокрема, на основі заслуг, закріплених у законодавстві* (пункт 60 **Висновку КРЄП № 19**).

Аспекти, пов'язані з кар'єрою прокурорів чи персоналу органів прокуратури та їхньою професією, регулюються такими прозорими й об'єктивними критеріями, як сукупність компетентності та досвіду роботи, *не віддаючи їх на надмірний розсуд певних осіб та уникаючи особистих або інших упереджених преференцій* (пункт 60 **Висновку КРЄП № 19**).

Крім того, вважаємо за необхідне звернути увагу на **Висновок Венеційської комісії CDL-AD(2013)025**, яка зазначила, що *можливість, надана Генеральному прокурору статтею 22.4 присвоювати прокурорам класи вищого рангу (з більш високим рівнем винагороди, як наслідок), зазначена у пункті 1.2-4, без дотримання звичайної системи просування по службі може привести до знецінення прокурорської незалежності, оскільки просування не залежить від будь-яких об'єктивних критеріїв*. Такі критерії повинні бути запроваджені, і їх дотримання має перевірятися Вищою кваліфікаційно-дисциплінарною комісією (пункт 74 Висновку).

Венеційська комісія наголосила на необхідності встановлення чітких критеріїв оцінювання під час просування прокурорів до прокуратур вищого рівня, що має забезпечити об'єктивність відповідних кадрових рішень (пункт 115 Висновку).

Відповідно до пункту 5 **Рекомендації Rec (2000) 19** держава повинна вжити заходів, щоб кар'єра прокурорів, їхнє підвищення в посаді і переміщення на посадах здійснювалися *відповідно до відомих і об'єктивних критеріїв, таких як компетентність і досвід роботи.*

Відповідно до **Звіту за результатами оцінки України у межах Четвертого раунду оцінювання GRECO "Запобігання корупції серед народних депутатів, суддів та прокурорів" (GrecoEval4Rep(2016)9)**, ухваленого на 76-му пленарному засіданні GRECO (19–23 червня 2017 року), Україні було надано, зокрема, рекомендації XXIV та XXV щодо забезпечення незалежності прокурорів, об'єктивності процедур оцінювання та просування по службі.

Зокрема у п. 222 зазначається, що у відповідності до попередніх заяв GRECO з цього питання, група експертів GRECO переконана, що чіткі, конкретні та уніфіковані процедури і критерії, що включатимуть, зокрема, попередні професійні досягнення, мають бути передбачені законом не тільки для регулювання першого призначення прокурорів, але і їх просування по службі та кар'єрного зростання; такі процедури мають бути прозорими, а прийняті рішення – обґрунтованими. У зв'язку з цим група експертів GRECO знову нагадує стандарти Ради Європи та їх тлумачення, відповідно до яких «кар'єра прокурорів, їхнє підвищення в посаді і переміщення на посадах має здійснюватися відповідно до відомих і об'єктивних критеріїв, таких як компетентність і досвід роботи» і «повинна регулюватися законом на підставі прозорих та об'єктивних критеріїв, відповідно до об'єктивних процедур, які виключатимуть будь-яку дискримінацію та забезпечать неупереджений розгляд».

Рекомендація XXV передбачає необхідність запровадити у законодавчому порядку регулярні оцінки виконання службових обов'язків прокурорів в органах прокуратури (включаючи органи прокурорського самоврядування) на основі заздалегідь встановлених і об'єктивних критеріїв, забезпечуючи при цьому, що прокурори матимуть достатні можливості для участі в процесі оцінювання.

Щодо пропозицій та зауважень до законопроекту

Законопроектом № 13603-1 пропонується частину першу статті 9 Закону України «Про прокуратуру» доповнити пунктом 9³, відповідно до якого Генеральний прокурор присвоює державні ранги прокурорам згідно із цим Законом та Положенням про державні ранги прокурорів. Вносить подання Президенту України про присвоєння прокурорам державних рангів – Державного радника юстиції 1, 2 і 3 рангів.

Також законопроектом пропонується доповнити Закон «Про прокуратуру» статтею 20¹, яка, зокрема, передбачає, що Порядок присвоєння, пониження або позбавлення державних рангів прокурорів визначається цим Законом та Положенням про державні ранги прокурорів, яке затверджується Генеральним прокурором. Присвоєння чергового державного рангу прокурора здійснюється в послідовному порядку, з урахуванням ділових і особистих якостей прокурора,

відповідно до посади прокурора, яку він обіймає, та стажу роботи в органах прокуратури.

З огляду на наведені положення законопроекту, можна констатувати, що Генеральний прокурор фактично наділяється значною частиною повноважень в рамках процедури присвоєння державних рангів прокурорів: присвоює державні ранги прокурорам, затверджує Положення про державні ранги прокурорів.

На нашу думку, такий підхід авторів законопроекту створює передумови для передачі Генеральному прокурору надмірного розсуду у визначенні прокурорів, яким має бути присвоєно черговий ранг. В цьому випадку ми погоджуємось із згаданою позицією Венеційської комісії, висловленою у Висновку щодо проєкту Закону України «Про прокуратуру» 2013 року: об'єктивні критерії просування прокурора по службі мають перевірятись Вищою кваліфікаційно-дисциплінарною комісією.

Тобто з метою уникнення ризику надмірного розсуду Генерального прокурора під час присвоєння рангів прокурорів доречно було б розглянути залучення до процедури присвоєння рангів Кваліфікаційно-дисциплінарну комісію прокурорів, яка б надавала висновок щодо оцінки професійного рівня, досвіду, морально-ділових якостей прокурора.

Водночас слід також вказати, що зі змісту положень законопроекту випливає, що процедура присвоєння рангів прокурорів більш детально буде відображена у згаданому Положенні про державні ранги прокурорів, яке буде затверджено в майбутньому. Однак, на нашу думку, основні аспекти, які мають забезпечити прозору та незалежну процедуру присвоєння рангів, що ґрунтується на врахуванні об'єктивних критеріїв, мають бути закріплені на рівні закону.

Отже, беручи до уваги наведене вище, можна дійти висновку, що законопроект № 13603-1 не повною мірою узгоджується з міжнародними стандартами забезпечення незалежності прокуратури та кар'єрного просування прокурорів, а також із євроінтеграційними зобов'язаннями України у сфері верховенства права.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Запропоновані законопроектом положення щодо присвоєння державних рангів прокурорам **не повною мірою узгоджуються** з міжнародними стандартами забезпечення незалежності прокуратури та кар'єрного просування прокурорів, закріпленими у рекомендаціях GRECO, Рекомендації Rec(2000)19 Комітету Міністрів Ради Європи, висновках Венеційської комісії, а також із євроінтеграційними зобов'язаннями України у сфері верховенства права.

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» щодо удосконалення механізму забезпечення розумного пристосування»
(реєстр. № 14389 від 21.01.2026 р., н.д. Третьякова Г.М. та ін.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту

Проєкт Закону, відповідно до пояснювальної записки, розроблено з метою забезпечення реалізації прав осіб з інвалідністю на працевлаштування та оплачувану роботу.

Для досягнення зазначеної мети проєктом Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», якими передбачити, зокрема:

обов'язок роботодавця на всіх етапах трудових відносин, а також протягом усього строку дії трудового договору або контракту, здійснювати заходи розумного пристосування за заявою особи з інвалідністю з урахуванням індивідуальної програми реабілітації (з визначенням підстав, за яких дозволяється відмова у такому пристосуванні);

заходи, які можуть розглядатися як розумне пристосування;

що компенсація витрат на заходи розумного пристосування або дотація на їх реалізацію надається за кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття регіональними відділеннями Державної служби зайнятості.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Розділу I «Загальні принципи» та Глави 21 «Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей» розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» та додатку XL Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроєкту, регулюються:

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 08 липня 2026 року (протокол № 266) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

- Договором про функціонування Європейського Союзу (консолідована версія) (далі – ДФЄС);
- Хартією основоположних прав Європейського Союзу (далі – Хартія ЄС);
- Директивою Ради 2000/78/ЄС від 27.11.2000 про встановлення загальних рамок для однакового ставлення у сфері зайнятості та професійної діяльності (далі – Директива Ради 2000/78/ЄС);
- а також на рівні національного законодавства держав-членів ЄС.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Статтею 2 Угоди про асоціацію передбачено, зокрема, що повага до демократичних принципів, *прав людини* та основоположних свобод, а також повага до принципу верховенства права повинні формувати основу внутрішньої та зовнішньої політики Сторін і є основними елементами цієї Угоди.

Відповідно до статті 419 Угоди про асоціацію Сторони посилюють діалог та співробітництво щодо забезпечення *гідної праці, політики зайнятості, безпечних та здорових умов праці, соціального діалогу, соціального захисту, соціального залучення, гендерної рівності та недискримінації*.

Згідно зі статтею 420 Угоди про асоціацію співробітництво у вказаних вище сферах передбачає досягнення, зокрема, такої цілі, як покращення якості людського життя.

У статті 9 ДФЄС закріплено, що Союз, визначаючи та реалізуючи політики та дії, бере до уваги вимоги, пов'язані з сприянням високому рівню зайнятості, гарантіями належного соціального захисту, боротьбою проти соціального виключання та високим рівнем освіти, навчання та захисту здоров'я людей.

Статтею 26 Хартії ЄС передбачено, що Союз визнає й поважає право [фізично або психічно] недієздатних людей користуватися перевагами заходів, призначених для *забезпечення їхньої незалежності, соціальної та професійної інтеграції та для участі у суспільному житті*.

Стаття 5 Директиви Ради 2000/78/ЄС передбачає, що для гарантування дотримання принципу однакового ставлення стосовно осіб з інвалідністю для них повинне бути забезпечене прийнятне розміщування. Це означає, що *роботодавці повинні вжити належних заходів, якщо це необхідно в конкретному випадку, для уможливлення доступу особи з інвалідністю до зайнятості, її участі та досягнень у працевлаштуванні або проходження підготовки, якщо такі заходи не створюють непропорційного тягара для роботодавця*. Такий тягар не є непропорційним, якщо він достатньою мірою відшкодовується заходами, які існують у рамках політики у сфері інвалідності відповідної держави-члена.

Також слід зазначити про реалізацію Стратегії Європейського Союзу щодо прав осіб з інвалідністю на 2021–2030 роки (повідомлення Комісії Європейському Парламенту, Раді, Європейському економічному і соціальному

комітету та Комітету регіонів від 03.03.2021 (COM(2021) 101 final), яка спрямована на *поліпшення життя осіб з інвалідністю* протягом 2021-2030 років.

Метою зазначеної Стратегії є:

досягнення значних покращень для осіб з інвалідністю в усіх сферах їхнього життя в Європейському Союзі (ЄС) та за його межами;

підтримка держав-членів ЄС та інституцій ЄС у впровадженні *Конвенції про права осіб з інвалідністю*.

Пунктом 1 Стратегії Європейського Союзу щодо прав осіб з інвалідністю на 2021–2030 роки передбачено, що доступність фізичного та віртуального середовища, інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), товарів і послуг, зокрема транспорту та інфраструктури, є *запорукою реалізації прав та необхідною умовою для повноцінної участі людей з інвалідністю на рівних з іншими*.

Крім того, статтею 1 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (далі – Конвенція) визначено, що мета цієї Конвенції полягає в *заохоченні, захисті й забезпеченні повного й рівного здійснення всіма особами з інвалідністю всіх прав людини й основоположних свобод*, а також у заохоченні поважання до притаманної їм гідності. До осіб з інвалідністю належать особи зі стійкими фізичними, психічними, інтелектуальними або сенсорними порушеннями, які при взаємодії з різними бар'єрами можуть заважати їхній повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими.

Статтею 2 Конвенції передбачено, що для цілей цієї Конвенції *«розумне пристосування»* означає внесення, коли це потрібно в конкретному випадку, необхідних і підхожих модифікацій і коректив, що не становлять непропорційного чи невинновданого тягара, для цілей забезпечення реалізації або здійснення особами з інвалідністю нарівні з іншими всіх прав людини й основоположних свобод.

Пунктом 3 статті 5 Конвенції встановлено, що для заохочення рівності й усунення дискримінації *держави-учасниці вживають усіх належних заходів для забезпечення розумного пристосування*.

Згідно з пунктом (і) частини першої статті 27 Конвенції *держави-учасниці визнають право осіб з інвалідністю на працю нарівні з іншими*; воно включає право на отримання можливості заробляти собі на життя працею, яку особа з інвалідністю вільно вибрала чи на яку вона вільно погодилась, в умовах, коли ринок праці та виробниче середовище є відкритими, інклюзивними та доступними для осіб з інвалідністю. Держави-учасниці забезпечують і заохочують реалізацію права на працю, зокрема тими особами, які отримують інвалідність під час трудової діяльності, шляхом ужиття, у тому числі в законодавчому порядку, належних заходів, спрямованих, зокрема, на *забезпечення особам з інвалідністю розумного пристосування робочого місця*.

Окремо слід зауважити, що про необхідність узгодження з *acquis* ЄС у частині недискримінації і рівного ставлення у сфері зайнятості та професійної діяльності (зокрема з Директивою Ради 2000/78/ЄС) йдеться у рекомендаціях

Європейської Комісії, представлених у Звітах про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу за 2024 та за 2025 роки.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Проект Закону не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу.

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Климпуш-Цинцадзе Іванна Орестівна
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000EED52E0043BFDC00
Дійсний до: 16.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
04-20/10-2026/163214 від 08.07.2026

2284872

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про електронні комунікації» щодо впорядкування питання доступу до кабельної каналізації електронних комунікаційних мереж»
(реєстр. № 14151 від 24.10.2025, н. д. Федієнко О. П. та інші)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту

Метою законопроєкту, згідно з пояснювальною запискою, є уточнення повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку в частині встановлення граничних тарифів на надання в користування кабельною каналізацією, упорядкування питання формування таких тарифів та встановлення у Законі України «Про електронні комунікації» положення про те, що виключно НКЕК встановлює перелік послуг, що надаються власниками (володільцями) кабельної каналізації електронних комунікаційних мереж, які є операторами електронних комунікацій, постачальниками електронних комунікаційних мереж.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 14 «Інформаційне суспільство» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання, у Європейському Союзі регулюються:

Директивою (ЄС) 2018/1972 Європейського Парламенту та Ради від 11 грудня 2018 року про запровадження Європейського кодексу електронних комунікацій (Official Journal L 321, 17.12.2018, р. 36–214) (далі – Директива (ЄС) 2018/1972);

Регламентом (ЄС) 2024/1309 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2024 року про заходи зі зменшення вартості розгортання гігабітних електронних комунікаційних мереж, внесення змін до Регламенту (ЄС) 2015/2120 та скасування Директиви 2014/61/ЄС (Gigabit Infrastructure Act) (Official Journal L, 2024/1309, 8.5.2024) (далі – Регламент (ЄС) 2024/1309).

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 08 липня 2026 року (протокол № 266) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Відповідно до статей 394–397 Угоди про асоціацію співробітництво Сторін у сфері інформаційного суспільства спрямовується, зокрема, на розвиток конкурентного ринку електронних комунікацій, зміцнення незалежності та адміністративної спроможності національного регуляторного органу, а також наближення законодавства України до права Європейського Союзу.

1. Проектом Закону пропонується уточнити визначення кабельної каналізації електронних комунікаційних мереж шляхом запровадження паралельного найменування «кабельна каналізація електрозв'язку», заміни слів «кабелів електронних комунікаційних мереж» на «кабельних ліній електронних комунікаційних мереж» та прямого віднесення кабельних муфт і розподільчих коробок до лінійного обладнання.

Регламент (ЄС) 2024/1309 використовує ширше поняття «фізична інфраструктура», що охоплює елементи мережі, призначені для розміщення інших елементів мережі, зокрема труби, канали, оглядові камери, колодязі, шафи, будівлі, опори та інші придатні споруди. При цьому кабелі не становлять фізичну інфраструктуру, оскільки відповідна інфраструктура виконує функцію їх розміщення.

Запропоноване визначення не включає кабельні лінії до складу кабельної каналізації, а визначає її як обладнання та споруди, призначені для прокладання і обслуговування таких ліній. Тому ця зміна загалом не суперечить підходу Регламенту (ЄС) 2024/1309.

2. Проектом Закону передбачається, що регуляторний орган визначає перелік послуг, які надаються у кабельній каналізації.

Визначення регуляторним органом переліку основних послуг може сприяти прозорості, передбачуваності та недискримінаційності умов доступу, а також запобігати штучному поділу послуги доступу на додаткові платні складові. Такий підхід узгоджується із метою, визначеною статтею 1(1) Регламенту (ЄС) 2024/1309, щодо сприяння розгортанню мереж надвисокої пропускної здатності шляхом ефективнішого використання наявної фізичної інфраструктури, що дає змогу розгорнути такі мережі швидше та з меншими витратами.

Відповідно до статті 3(1) Регламенту (ЄС) 2024/1309 доступ до фізичної інфраструктури має надаватися на справедливих і розумних умовах, включно з ціною.

Таким чином, встановлення прозорого переліку основних послуг може розглядатися як інструмент усунення необґрунтованих економічних і процедурних бар'єрів доступу до фізичної інфраструктури.

Звертаємо увагу, що право ЄС прямо не вимагає від регулятора визначати перелік послуг. Регламент установлює, зокрема, мету і принципи доступу, а перелік послуг є одним із можливих національних інструментів реалізації мети та дотримання таких принципів.

Тобто, запроваджений підхід загалом відповідає цілям права ЄС щодо зменшення вартості розгортання мереж та усунення необґрунтованих бар'єрів доступу до фізичної інфраструктури.

3. Проектом Закону пропонується надати регуляторному органу повноваження встановлювати граничні тарифи на послуги надання у користування кабельної каналізації у визначеному ним порядку.

Стаття 3 Регламенту (ЄС) 2024/1309 передбачає доступ до наявної фізичної інфраструктури на справедливих і розумних умовах, включно з ціною.

Директива (ЄС) 2018/1972 пов'язує спеціальні зобов'язання щодо контролю цін у межах секторального регулювання, як правило, з проведенням аналізу відповідного ринку, встановленням відсутності ефективної конкуренції та визначенням суб'єкта зі значною ринковою владою. Статті 72 і 74 цієї Директиви передбачають можливість встановлення обов'язків щодо доступу до цивільної інфраструктури та контролю цін, але такі заходи мають бути обґрунтованими, необхідними і пропорційними.

Отже, запровадження граничних тарифів не суперечить праву ЄС, якщо воно спрямоване на усунення конкурентних проблем або бар'єрів доступу.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Проект Закону **не суперечить** цілям Угоди про асоціацію, зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим та праву Європейського Союзу.

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК
щодо проєкту Закону України
«Про внесення змін до Повітряного кодексу України щодо
спрощеного режиму експлуатації маловисотних повітряних суден
(аеромобілів)»
(реєстр. № 15247 від 13.05.2026, н.д. С. Гривко)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Метою даного законопроєкту є створення в Україні особливого спрощеного правового режиму експлуатації маловисотних повітряних суден (аеромобілів), який забезпечить розвиток інноваційної аеромобільності, виробництва новітніх літальних апаратів та індивідуального повітряного транспорту із одночасним дотриманням вимог безпеки польотів та державного контролю.

З урахуванням поставленої мети завданнями законопроєкту виступають:

визначення у Повітряному кодексі України поняття маловисотних повітряних суден (аеромобілів);

запровадження спрощеного режиму експлуатації та реєстрації таких повітряних суден;

встановлення базових вимог до осіб, які здійснюють керування маловисотними повітряними суднами;

визначення вимог щодо технічної відповідності та обслуговування таких повітряних суден;

створення окремого (електронного) реєстру маловисотних повітряних суден;

визначення особливостей використання повітряного простору для польотів маловисотних повітряних суден;

встановлення спеціального порядку використання таких повітряних суден в умовах воєнного або надзвичайного стану.

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 08 липня 2026 р. (протокол №266) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС передбачає зобов'язання щодо імплементації 10 актів законодавства Європейського Союзу (додаток XXXII до глави 7 «Транспорт» розділу V “Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС), які сприятимуть підвищенню рівня безпеки на автотранспорті, створенню сприятливих умов праці для водіїв, зниженню аварійності на дорогах, підвищенню відповідальності учасників дорожнього руху за дотриманням законодавства у сфері залізничного транспорту.

Предмет правового регулювання проекту акта регулюється актами законодавства ЄС, зокрема:

- Угоди про спільний авіаційний простір між ЄС та Україною;
- Конвенції про міжнародну цивільну авіацію 1944 р.;
- Регламенту (ЄС) 2018/1139 Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2018 року про спільні правила у сфері цивільної авіації та створення Агентства з авіаційної безпеки Європейського Союзу, про внесення змін до Регламентів (ЄС) No 2111/2005, (ЄС) No 1008/2008, (ЄС) No 996/2010, (ЄС) No 376/2014 та Директив 2014/30/ЄС та 2014/53/ЄС Європейського Парламенту та Ради, а також про скасування Регламентів (ЄС) No 552/2004 та (ЄС) No 216/2008 Європейського Парламенту та Ради та Регламенту Ради (ЄЕС) No 3922/91 (далі – Регламент 2018/1139/ЄС або Базовий регламент);
- Імплементаційного Регламенту Комісії (ЄС) 2024/1111 від 10 квітня 2024 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) No 1178/2011, Імплементаційного регламенту (ЄС) No 923/2012, Регламенту (ЄС) No 965/2012 та Імплементаційного регламенту (ЄС) 2017/373 щодо встановлення вимог до експлуатації пілотованих літальних апаратів з можливістю вертикального зльоту та посадки (далі – Регламент 2024/1111/ЄС);
- Регламенту Комісії (ЄС) No 965/2012 від 5 жовтня 2012 року, що встановлює технічні вимоги та адміністративні процедури, пов'язані з повітряними операціями, відповідно до Регламенту (ЄС) No 216/2008 Європейського Парламенту та Ради (далі – Регламент 965/2012/ЄС);
- Регламенту Комісії (ЄС) No 1178/2011 від 3 листопада 2011 року, що встановлює технічні вимоги та адміністративні процедури щодо екіпажів цивільної авіації відповідно до Регламенту (ЄС) No 216/2008 Європейського Парламенту та Ради (далі – Регламент 1178/2011/ЄС);
- Імплементаційного Регламенту Комісії (ЄС) 2019/947 від 24 травня 2019 року про правила та процедури експлуатації безпілотних літальних апаратів (далі – Регламент 2019/947/ЄС).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити наступне.

Основоположним актом *acquis* Європейського Союзу у цій сфері є Регламент (ЄС) 2018/1139, який встановлює єдині правила цивільної авіації та визначає, що будь-які повітряні судна, які використовуються у цивільній авіації, повинні відповідати вимогам щодо льотної придатності, безпеки польотів, сертифікації конструкції, технічного обслуговування та експлуатації, якщо інше прямо не передбачено законодавством Європейського Союзу.

Разом із тим аналіз положень законопроекту свідчить, що запропонований ним спрощений режим експлуатації маловисотних повітряних суден не повною мірою узгоджується із зазначеними принципами права Європейського Союзу.

Зокрема, законопроектом пропонується виключити маловисотні повітряні судна із загальної системи державної реєстрації цивільних повітряних суден та запровадити окремий електронний реєстр таких повітряних суден. Водночас Регламент (ЄС) 2018/1139 виходить із необхідності державного контролю за всіма цивільними повітряними суднами, що використовуються у повітряному просторі держав-членів, а будь-які винятки повинні бути прямо визначені законодавством Союзу та ґрунтуватися на оцінці ризиків. Законопроект не містить належного обґрунтування необхідності такого відступу від загальної системи державної реєстрації.

Крім того, статтею 46¹ пропонується дозволити експлуатацію маловисотних повітряних суден без отримання свідоцтва пілота та без сертифіката експлуатанта. «3. Керування маловисотним повітряним судном має право здійснювати особа, яка одночасно відповідає наступним вимогам: 1) досягла віку 21 року; 2) пройшла безкоштовний онлайн-курс з основ повітряної безпеки, розроблений центральним органом виконавчої влади у сфері авіації, який також включає модулі з надання домедичної допомоги, вивчення технічної будови та принципів функціонування маловисотних повітряних суден, а також успішно склала підсумкове тестування за результатами відповідного навчання; 3) пройшла практичну підготовку з керування маловисотними повітряними суднами, організовану виробниками маловисотних повітряних суден або іншими уповноваженими центральним органом виконавчої влади у сфері цивільної авіації

суб'єктами, та має наліт під керівництвом інструктора у спеціально визначених польотних зонах не менше 15 годин; 4) протягом останніх шести місяців не притягувалась до відповідальності за порушення вимог нормативно-правових актів, які регулюють діяльність авіації». Натомість право Європейського Союзу передбачає, що навіть у випадках спрощених категорій повітряних суден особи, які здійснюють польоти, повинні відповідати визначеним вимогам щодо підготовки, компетентності та медичної придатності, а сама система підготовки підлягає державному нагляду. Запропонована законопроектном модель онлайн-курсу та мінімальної практичної підготовки без набуття статусу авіаційного персоналу не повною мірою відповідає підходам, закріпленим Регламентом (ЄС) № 1178/2011.

Викликає зауваження також запропоноване частиною п'ятою статті 46¹ виключення застосування до маловисотних повітряних суден вимог статей 42, 43, 44, 47 та 48 Повітряного кодексу України, які регулюють питання авіаційного персоналу, сертифікації, допуску до експлуатації та окремих аспектів безпеки польотів. Законопроект не містить достатнього обґрунтування необхідності такого широкого відступу від загального режиму регулювання цивільної авіації, що може призвести до зниження рівня державного контролю у сфері безпеки польотів.

У цьому контексті варто звернути також увагу, що Базовий регламент (ЄС) 2018/1139 дійсно передбачає можливість для держав-членів встановлювати окремі винятки із загального режиму регулювання. Зокрема, відповідно до статті 8 Регламенту держава-член може звільнити від його дії діяльність, пов'язану з проєктуванням, виробництвом, технічним обслуговуванням та експлуатацією окремих категорій повітряних суден, перелік яких визначений самим Регламентом.

До таких категорій належать, зокрема:

- літаки (крім безпілотних), що мають не більше двох місць, швидкість звалювання або мінімальну сталу швидкість польоту в посадковій конфігурації не більше 45 вузлів та максимальну злітну масу (МТОМ) не більше 600 кг (або 650 кг для літаків, призначених для експлуатації на воді);
- вертольоти (крім безпілотних), що мають не більше двох місць та максимальну злітну масу не більше 600 кг (або 650 кг для вертольотів, призначених для експлуатації на воді);
- планери та мотопланери (крім безпілотних), що мають не більше двох місць та максимальну злітну масу не більше 600 кг.

Водночас зазначене право держав-членів не є необмеженим. Стаття 8 Регламенту прямо встановлює, що таке виключення не може застосовуватися до повітряних суден, щодо яких уже видано або вважається виданим сертифікат відповідно до Регламенту (ЄС) № 216/2008 чи цього Регламенту, або щодо яких подано відповідну декларацію.

Законопроектом пропонується вивести з-під загального режиму регулювання Повітряного кодексу України нову категорію повітряних суден – **маловисотні повітряні судна (аеромобілі)**, під якими розуміються повітряні судна, призначені для польотів на висоті до 350 метрів над рівнем земної (водної) поверхні поза межами населених пунктів та визначених об'єктів інфраструктури, з максимальною злітною масою до 2000 кг. Водночас запропонований підхід не узгоджується з положеннями Базового регламенту. Насамперед це стосується максимальної злітної маси повітряних суден, щодо яких державам-членам дозволено встановлювати винятки. Регламент обмежує таку масу показниками від 600 до 650 кг залежно від типу повітряного судна, тоді як законопроект пропонує поширити виняток на повітряні судна із максимальною злітною масою до 2000 кг. Крім того, законопроект не враховує інших обов'язкових критеріїв, визначених статтею 8 Регламенту, зокрема щодо максимальної кількості місць (не більше двох) та граничної швидкості звалювання (stall speed) — це найменша швидкість, за якої літак ще здатний підтримувати політ. Якщо швидкість стає нижчою, крило втрачає достатню підйомну силу, і літак переходить у режим звалювання (stall). Це не означає, що літак одразу падає, але він втрачає нормальну керованість і потребує спеціальних дій пілота для відновлення польоту), або мінімальної сталої швидкості польоту в посадковій конфігурації (не більше 45 вузлів). Отже, запропоноване виключення виходить за межі дискреції, яку державам-членам надає Базовий регламент.

Також варто звернути увагу на те, що запропоноване звільнення експлуатації маловисотних повітряних суден від дозвільного порядку використання повітряного простору не супроводжується комплексним врегулюванням питань інтеграції таких польотів до загальної системи управління повітряним рухом, оцінки ризиків зіткнення, взаємодії з іншими користувачами повітряного простору та забезпечення безпеки польотів. У законодавстві Європейського Союзу навіть спрощені режими експлуатації нових категорій літальних апаратів передбачають комплексне врегулювання зазначених питань через систему управління повітряним рухом та спеціальні експлуатаційні правила.

Крім того, законопроект не містить положень щодо системи повідомлення про авіаційні події, управління ризиками безпеки, аналізу небезпечних факторів та взаємодії із системою державного нагляду, що є обов'язковими

складовими сучасної системи авіаційної безпеки відповідно до Регламенту (ЄС) № 376/2014.

Водночас варто зазначити, що окремі положення законопроекту спрямовані на мінімізацію ризиків експлуатації маловисотних повітряних суден, зокрема шляхом встановлення висотних обмежень польотів, визначення територій, над якими польоти забороняються, запровадження обов'язкової електронної реєстрації повітряних суден, встановлення вимог щодо технічного обслуговування, а також спеціального порядку здійснення польотів під час дії воєнного або надзвичайного стану. Однак зазначені положення не усувають наведених вище системних зауважень щодо відповідності основоположним принципам права Європейського Союзу.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **не повною мірою** узгоджуються з правом Європейського Союзу у сфері цивільної авіації та потребують **суттєвого доопрацювання**, насамперед у частині забезпечення вимог щодо сертифікації повітряних суден, льотної придатності, підготовки авіаційного персоналу, державного нагляду, використання повітряного простору та системи управління безпекою польотів.

ВИСНОВОК
щодо проєкту Закону України
«Про внесення змін до Закону України “Про дорожній рух” щодо
імплементатії законодавства»

(реєстр. № 15200 від 27.04.2026, Кабінет Міністрів України)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Метою проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про дорожній рух" щодо імплементатії законодавства» (далі – проєкт Закону) є належне виконання планів і доручень Уряду, створення необхідного нормативного підґрунтя та умов для врегулювання питань, пов'язаних із виконанням Україною взятих на себе міжнародних зобов'язань, а також реалізація операційної цілі 4 «Забезпечення безпеки на дорогах» розділу Міністерства внутрішніх справ Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2025 року № 1173.

Проєктом Закону пропонується:

- затвердити зразки та технічні описи бланків національного і міжнародного посвідчень водія, свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, інших реєстраційних документів, а також зразок розпізнавального автомобільного знака України;
- визначити порядок формування та перевірки електронного посвідчення водія, електронного свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу та їх електронних копій;
- встановити вимоги до відомостей, що містяться в електронному посвідченні водія та електронному свідоцтві про реєстрацію транспортного засобу, порядок їх оновлення, а також заходи щодо обробки та захисту персональних даних власників таких документів;
- делегувати органам місцевого самоврядування повноваження щодо надання адміністративних послуг, визначених цим Законом, відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги».

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 08 липня 2026 р. (протокол №266) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

Крім того, статті 15 та 34 Закону пропонується доповнити положеннями, які визначають порядок адміністративного оскарження адміністративних актів у сфері допуску до керування транспортними засобами та реєстрації транспортних засобів відповідно до Закону України «Про адміністративну процедуру».

Також Закон пропонується доповнити новими статтями 15²–15⁵, якими передбачається:

- приведення категорій транспортних засобів у відповідність до статті 6 Директиви (ЄС) 2025/2205 із максимальним урахуванням технічних характеристик відповідних транспортних засобів;
- посилення принципу поступового доступу до керування транспортними засобами відповідних категорій з урахуванням вимог статті 9 Директиви (ЄС) 2025/2205;
- визначення основних умов допуску осіб до керування транспортними засобами.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС передбачає зобов'язання щодо імплементації 10 актів законодавства Європейського Союзу (додаток XXXII до глави 7 «Транспорт» розділу V “Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС), які сприятимуть підвищенню рівня безпеки на автотранспорті, створенню сприятливих умов праці для водіїв, зниженню аварійності на дорогах, підвищенню відповідальності учасників дорожнього руху за дотриманням законодавства у сфері залізничного транспорту.

Предмет правового регулювання проєкту акта регулюється актами законодавства ЄС, зокрема положеннями:

- Директиви Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2025/2205 від 22 жовтня 2025 року про посвідчення водія, про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2018/1724 та Директиви (ЄС) 2022/2561, а також про скасування Директиви 2006/126/ЄС і Регламенту Комісії (ЄС) № 383/2012 (далі – Директива (ЄС) 2025/2205);
- Директиви Європейського Парламенту та Ради 2006/126/ЄС від 20 грудня 2006 року про посвідчення водія (далі – Директива 2006/126/ЄС);
- Регламенту (ЄС) № 168/2013 Європейського Парламенту та Ради від 15 січня 2013 року про затвердження та ринковий нагляд за дво-,

триколісними транспортними засобами та квадрициклами (далі – Регламент (ЄС) № 168/2013);

- Регламенту Комісії (ЄС) № 383/2012 від 4 травня 2012 року, що встановлює технічні вимоги до посвідчень водія, які містять носій інформації (мікročіп) (далі – Регламент (ЄС) № 383/2012).
- Конвенції про дорожній рух (Відень, 1968 рік).

3. Відповідність законопроєкту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проєкту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити наступне.

Проєкт Закону загалом відповідає напрямам адаптації українського законодавства до *acquis* Європейського Союзу. Насамперед позитивної оцінки заслуговує запровадження нової системи категорій транспортних засобів (AM, A1, A2, A, B1, B, BE, C1, C, D1, D тощо), яка відтворює класифікацію, встановлену статтею 6 Директиви 2025/2205/ЄС та Регламентом (ЄС) № 168/2013. Водночас технічні характеристики транспортних засобів (потужність, маса, об'єм двигуна, конструктивна швидкість тощо) також узгоджуються із європейськими вимогами.

Проєктом також імплементується один із ключових принципів європейського права у сфері посвідчень водія — принцип поступового доступу до керування транспортними засобами (*progressive access*), а саме встановлення різних вікових вимог для отримання окремих категорій посвідчень, необхідність попереднього стажу керування транспортними засобами нижчої категорії, а також спеціальні умови для професійних водіїв.

Важливою новелою є деталізація процедури отримання права на керування транспортними засобами. Проєкт встановлює комплекс взаємопов'язаних вимог щодо проходження медичного огляду, професійної підготовки, складання теоретичного та практичного іспитів, а також визначає підстави припинення, зупинення та відновлення права на керування транспортними засобами. Такий підхід узгоджується як із положеннями Директиви 2025/2205/ЄС, так і зі статтею 41 Конвенції про дорожній рух, відповідно до якої посвідчення водія можуть видаватися лише після підтвердження необхідних знань, навичок та придатності особи до керування транспортними засобами.

Окремої уваги заслуговує розвиток цифрових адміністративних послуг. Законопроєкт передбачає нормативне врегулювання електронного посвідчення водія, електронного свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, визначає вимоги до електронних даних, порядку їх перевірки,

оновлення та захисту персональних даних. Такі положення відповідають сучасним тенденціям цифрової трансформації адміністративних послуг у Європейському Союзі та узгоджуються із розвитком Європейського цифрового гаманця (European Digital Identity Wallet), хоча не є безпосередньою імплементацією окремих норм Директиви 2025/2205/ЄС.

Позитивним також є доповнення Закону положеннями щодо застосування Закону України «Про адміністративну процедуру» при оскарженні адміністративних актів у сфері допуску до керування транспортними засобами та державної реєстрації транспортних засобів. Такі зміни сприяють реалізації принципів належного адміністрування, юридичної визначеності, права особи бути вислуханою та ефективного адміністративного захисту, які становлять складову загальних принципів права Європейського Союзу.

Разом із тим окремі положення проекту Закону потребують додаткового доопрацювання під час його подальшого проходження. Зокрема, законопроект містить значну кількість норм, якими широкі дискреційні повноваження щодо визначення порядку видачі, припинення, відновлення посвідчень водія, функціонування електронних документів та інших процедур передаються Кабінету Міністрів України. З огляду на вимоги принципу правової визначеності, який є складовою права Європейського Союзу, доцільно оцінити, чи всі істотні елементи правового регулювання визначені безпосередньо законом, а не підзаконними нормативно-правовими актами.

Крім того, положення про припинення дії посвідчення водія, його недійсність, а також обов'язкове повторне складення іспитів у певних випадках повинні застосовуватися із дотриманням принципів пропорційності, правової визначеності та належної адміністративної процедури, які є усталеними принципами права Європейського Союзу. Доцільно також оцінити достатність процесуальних гарантій для осіб під час прийняття відповідних адміністративних рішень.

Також варто зазначити, що окремі положення Директиви (ЄС) 2025/2205 реалізовані не в повному обсязі. Зокрема, запропонована редакція статті 15 Закону не відображає у повному обсязі вимог статті 18 Директиви (ЄС) 2025/2205 щодо обов'язкового встановлення випробувального періоду тривалістю не менше двох років для осіб, які вперше отримали посвідчення водія. Відповідно до зазначеної статті протягом такого періоду держави-члени повинні передбачити застосування більш суворих правил або санкцій за керування транспортними засобами у стані алкогольного сп'яніння, а також вживати заходів для запобігання керуванню під впливом

наркотичних засобів і зменшення порушень, пов'язаних із використанням ременів безпеки та дитячих утримувальних систем.

Крім того, положення запропонованої статті 15² щодо визначення окремих категорій квадроциклів потребують додаткової оцінки на предмет їх відповідності технічним характеристикам транспортних засобів, встановленим Регламентом (ЄС) № 168/2013. Насамперед це стосується критеріїв віднесення транспортних засобів до категорій легких та важких квадроциклів. Окремої уваги потребують положення нової статті 15³ щодо допуску до керування транспортними засобами категорій В та ВЕ з 17-річного віку в супроводі іншої особи. Законопроект передбачає лише вимогу щодо наявності у супроводжуючої особи права керування транспортними засобами відповідної категорії не менше двох років. Водночас частина третя статті 17 Директиви (ЄС) 2025/2205 встановлює значно ширші вимоги до такої особи. Зокрема, вона повинна досягти 24-річного віку, володіти посвідченням водія відповідної категорії, виданим щонайменше п'ять років тому, не бути позбавленою права керування транспортними засобами протягом останніх п'яти років, а також перебувати на передньому пасажирському сидінні й бути спроможною надавати водієві необхідні вказівки під час керування транспортним засобом. Таким чином, запропоноване законодавче регулювання лише частково відображає вимоги Директиви.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону не суперечить праву Європейського Союзу, водночас потребує доопрацювання із необхідністю повного врахування положень Директиви 2025/2205/ЄС та Регламенту 168/2013/ЄС.

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства щодо врегулювання правовідносин зі здійснення сек'юритизації та емісії облігацій з покриттям

(реєстр. № 15174 від 13.04.2026, н.д. Гетманцев Д.О., Бондаренко О.В. та інші)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Законопроєкт, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою узгодження положень Кодексу України з процедур банкрутства із нормами щодо здійснення сек'юритизації, випуску сек'юритизаних цінних паперів та облігацій з покриттям, передбаченими проєктом Закону України «Про сек'юритизацію та облігації з покриттям», а також законодавчою вимогою про що зміни до Кодексу України з процедур банкрутства можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями підрозділу 6 «Фінансові послуги» Глави 6 «Заснування підприємницької діяльності, торгівля послугами та електронна торгівля» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроєкту, в Європейському Союзі регулюються:

– Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2017/2402 від 12 грудня 2017 року про встановлення загальних рамкових умов для сек'юритизації

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 08 липня 2026 року (протокол № 266) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

та створення спеціальної рамки для простої, прозорої та стандартизованої сек'юритизації, та внесення змін до директив 2009/65/ЄС, 2009/138/ЄС та 2011/61/ЄС та регламентів (ЄС) № 1060/2009 та (ЄС) № 648/2012 (OJ L OJ L 347, 28.12.2017, pp. 35–80) (далі – Регламент 2017/2402);

– Директивою Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2019/2162 від 27 листопада 2019 року про випуск облігацій з покриттям та публічний нагляд за облігаціями з покриттям та про внесення змін до директив 2009/65/ЄС та 2014/59/ЄС (OJ L 328, 18.12.2019, pp. 29–57) (далі – Директива 2019/2162).

3. Відповідність законопроєкту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проєкту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Згідно з положеннями *статті 133 Угоди про асоціацію*, Сторони визнають важливість наближення чинного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Україна забезпечить поступове приведення у відповідність своїх чинних законів та майбутнього законодавства до *acquis* ЄС. Таке наближення розпочинається з дати підписання цієї Угоди та поступово поширюватиметься на всі елементи *acquis* ЄС, зазначені у Додатку XVII до цієї Угоди.

Законопроєктом, зокрема, передбачено:

1) що дія заходів захисту боржника та дія мораторію на задоволення вимог кредиторів не поширюється на задоволення вимог власників облігацій з покриттям та інших кредиторів за програмою облігацій з покриттям за рахунок активів покриття відповідно до Закону України «Про сек'юритизацію та облігації з покриттям»;

2) особливості визнання недійсними правочинів боржника у рамках транзакції із сек'юритизації,

3) особливості включення майнових активів до складу ліквідаційної маси боржника у випадку здійснення сек'юритизації чи емісії облігацій з покриттям;

4) особливості банкрутства боржника, який має зобов'язання за облігаціями з покриттям.

Запропоновані законопроєктом законодавчі ініціативи щодо оновлення положень Кодексу України з процедур банкрутства в цілому не суперечать положенням статей 4, 5, 12, 20 Директиви 2019/2162.

Додатково необхідно зазначити, що запровадження регулювання у сфері сек'юритизації та облігацій з покриттям є зобов'язанням України відповідно до розширеної програми співпраці з Міжнародним валютним фондом від 13 лютого

2026 року, а також таке регулювання передбачене заходами 3.4.1, 3.4.2 оновленої Стратегії розвитку фінансового сектору України та заходами 9, 10 Стратегії з розвитку іпотечного кредитування, схвалених Радою з фінансової стабільності.

Національною програмою адаптації законодавства України до права ЄС в рамках Розділу 9 «Фінансові послуги» передбачено реалізацію Цілі 51, яка полягає в імплементації Директиви ЄС 2019/2162. У зв'язку з цим програмою закріплено відповідне завдання, яке передбачає розроблення та прийняття Закону України «Про сек'юритизацію та облігації з покриттям», строк виконання – грудень 2027 року.

Проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства щодо врегулювання правовідносин зі здійснення сек'юритизації та емісії облігацій з покриттям» є похідним та системно пов'язаним з проектом Закону України «Про сек'юритизацію та облігації з покриттям» (реєстр. №15172 від 13.04.2026), який Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу визнав таким, що спрямований на виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України та праву Європейського Союзу.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону про економічну стійкість під час війни

(реєстр. № 15239 від 13.05.2026, н.д. Заремський М.В.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Законопроєкт, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою законодавчого врегулювання питання забезпечення економічної стійкості під час війни шляхом створення чітких правил для бізнесу, що дозволить йому перестати жити в режимі невизначеності, збереже робочі місця, забезпечить більше коштів від податків у бюджет.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 10 «Політика у сфері промисловості та підприємництва» та Глави 21 «Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

3. Відповідність законопроєкту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проєкту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Законопроєктом, зокрема, пропонується:

- 1) заборона на внесення змін до податкового законодавства без шестимісячного перехідного періоду;
- 2) здійснення перевірок бізнесу виключно за ризик-орієнтованим принципом;

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 08 липня 2026 року (протокол № 266) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

- 3) заборона на погіршення умов для малого і середнього бізнесу;
- 4) гарантії захисту підприємств від силового тиску;
- 5) гарантії щодо швидких механізмів релокації бізнесу.

Відповідно до положень *статті 378 Угоди про асоціацію* Сторони розвивають та зміцнюють співробітництво з питань політики у сфері промисловості та підприємництва і таким чином покращують умови для підприємницької діяльності для всіх суб'єктів господарювання з особливою увагою до малих та середніх підприємств (МСП). Поглиблене співробітництво має покращити адміністративну структуру та нормативно-правову базу для українських і європейських суб'єктів господарювання в Україні та ЄС та повинно ґрунтуватися на політиці ЄС щодо розвитку малого і середнього підприємництва та промисловості з урахуванням визнаних на міжнародному рівні принципів та практики в цих сферах.

Із цією метою Сторони, зокрема, співробітничать для впровадження стратегій розвитку МСП, що ґрунтується на принципах Європейської хартії малих підприємств, та проведення моніторингу процесу імплементації шляхом щорічного звітування та діалогу. Таке співробітництво також передбачає особливу увагу до мікропідприємств та підприємств ремісницького типу, які є надзвичайно важливим елементом економіки України та ЄС.

Згідно з положеннями *статті 419 Угоди про асоціацію* Сторони посилюють діалог та співробітництво, зокрема, щодо забезпечення гідної праці, політики зайнятості, безпечних та здорових умов праці, соціального захисту, соціального залучення та недискримінації.

Разом з цим, законопроект оперує низкою оціночних та нормативно невизначених понять, зокрема «економічна стійкість», «режим невизначеності», «погіршення умов для бізнесу», «силовий тиск», «швидкі механізми релокації бізнесу», без визначення їх змісту, критеріїв застосування процедур виконання та юридичних наслідків їх невиконання, що не узгоджується з приписами *статті 282 Угоди про асоціацію* щодо правової визначеності.

Звертаємо увагу на те, що пряме оподаткування знаходиться поза виключною компетенцією Європейського Союзу, тому норма не суперечить *acquis* напрямку. Разом з тим окремі аспекти непрямого оподаткування, зокрема у сфері податку на додану вартість, акцизного оподаткування та адміністративного співробітництва у податковій сфері, врегульовані актами права ЄС.

Відповідні правовідносини охоплюються переговорним розділом 16 «Оподаткування». У цьому зв'язку слід зазначити, що розділом 16 Національної програми адаптації законодавства України до права ЄС (*acquis* ЄС), затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 01.04.2026 № 438 визначено 37 цілей транспозиційного характеру, які передбачають імплементацію 45 актів права ЄС

– зокрема, Директиви Ради 2006/112/ЄС про спільну систему податку на додану вартість, директив у сфері акцизного оподаткування алкогольних напоїв, тютюнових виробів та енергопродуктів.

У цьому контексті встановлення безумовної вимоги щодо шестимісячного перехідного періоду для будь-яких змін до податкового законодавства може створити ризики для своєчасного виконання Україною міжнародних зобов'язань у сфері європейської інтеграції.

Також, оскільки проєкт Закону не містить конкретних положень щодо удосконалення існуючих правових норм у сфері спрощення ведення бізнесу та його фактична реалізація здійснюватиметься на більш пізніх етапах, під час формування конкретизованих законодавчих положень, така реалізація потенційно містить ризики відступу від вже досягнутого прогресу, який передбачений міжнародними зобов'язаннями України і позитивно оцінений Єврокомісією в рамках Плану України.

Враховуючи зазначене та з метою недопущення відступу від міжнародно-правових зобов'язань України, передбачених Планом України, пропонуємо здійснити відповідну комунікацію із стороною ЄС щодо прийнятності проєкту акта відповідно до практики, яка застосовується в контексті співробітництва сторін щодо виконання Плану України.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проєкт Закону за метою **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, **але потребує суттєвого доопрацювання та проведення додаткових консультацій зі стороною Європейського Союзу** для аналізу можливого впливу на виконання Плану України та відповідного фінансування.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону про внесення змін до Закону України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання" щодо відповідальності за порушення вимог законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання (реєстр. № 15304 від 08.06.2026, Кабінет Міністрів України)¹

1. Загальна характеристика законопроекту.

Законопроект, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою створення правових та організаційних механізмів встановлення відповідальності за порушення вимог законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання на виконання Державної антикорупційної програми на 2023 – 2025 роки.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроекту охоплюється положеннями Глави 10 «Конкуренція» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроекту, в Європейському Союзі регулюються:

– Регламентом Ради (ЄС) 2015/1589 від 13 липня 2015 року про встановлення детальних правил застосування статті 108 Договору про функціонування Європейського Союзу (Official Journal L 248, 24.9.2015, р. 9–29) (далі – Регламент 2015/1589);

– Регламентом Комісії (ЄС) 2023/2831 від 13 грудня 2023 року про застосування статей 107 та 108 Договору про функціонування Європейського Союзу до допомоги *de minimis* (Official Journal L, 2023/2831, 15.12.2023) (далі – Регламент ЄК 2023/2381);

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 08 липня 2026 року (протокол № 266) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

– Повідомленням Комісії 2016/С 262/01 від 19 липня 2016 року щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу (Official Journal С 262, 19.7.2016, pp. 1–50) (далі – Повідомлення ЄК 2016/С 262/01).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Європейська Комісія за результатами проведення 27-29 січня 2025 року скринінгових зустрічей за переговорним розділом 8 «Конкурентна політика», у своєму звіті зазначає: «Процедурні правила України щодо контролю за державною допомогою частково узгоджені з правом ЄС. Повноваження Комісії з питань державної допомоги, визначені Законом, загалом відповідають повноваженням Європейської Комісії при контролі допомоги, яку надають держави-члени ЄС. Зокрема, Закон містить положення про призупинення дії допомоги, що перебуває на розгляді АМКУ, та передбачає можливість повернення несумісної допомоги. Відповідно до статей 9 і 10 Закону про державну допомогу, якщо АМКУ не ухвалює рішення протягом двох місяців з початку офіційного розслідування, допомога вважається схваленою. Це не відповідає процедурним нормам ЄС, тому Україні необхідно узгодити своє законодавство з Регламентом 2015/1589. Потрібна подальша гармонізація з Регламентом Ради, що визначає правила застосування статті 108 Договору про функціонування ЄС, та з відповідними Регламентами і Повідомленнями Комісії, зокрема щодо розрахунку строків і розгляду скарг. <..> Потрібні подальші зусилля в усіх зазначених сферах для узгодження національного законодавства України з правом ЄС».

Європейський Союз у доповіді 2025 року щодо України (Розділ 8 «Конкурентна політика», Кластеру 2 «Внутрішній ринок»), зазначає: «Щодо законодавчої бази, закон про державну допомогу потребує внесення змін з низки питань, щоб забезпечити його відповідність правилам ЄС щодо державної допомоги, як в частині матеріально-правових, так і процесуальних норм. Очікується, що Україна внесе зміни та введе в дію оновлене законодавство про державну допомогу, включаючи правила щодо послуг загального економічного значення, а також скасує процедуру призупинення застосування контролю державної допомоги.

Україна затвердила додаткові імплементаційні положення щодо критеріїв оцінки сумісності державної допомоги для підприємств. Вона також подала до Комісії звіт, в якому продемонструвала деякий прогрес у складанні реєстру

державної допомоги, але все ще має підготувати та подати повну та вичерпну інформацію про реєстр існуючих заходів державної допомоги.

Необхідне подальше приведення законодавства у відповідність до *acquis* ЄС з питань державної допомоги та, за необхідності, внесення змін до законодавства, а також зосередження уваги на забезпеченні його виконання. Сюди також входять конкретні аспекти, такі як прозорість фінансових відносин з державними підприємствами, а також фінансова прозорість у межах певних підприємств та розділення рахунків у підприємствах з метою уникнення перехресного субсидування економічної діяльності з зобов'язань з надання публічних послуг та/або діяльності, пов'язаної з послугами загального економічного інтересу, у межах підприємств.

Що стосується імплементації, контроль за державною допомогою залишається призупиненим під час дії воєнного стану, а також відсутній обов'язок повідомляти Антимонопольний комітет України про нові або змінені заходи державної допомоги. Україна готує законодавчі зміни для скасування призупинення контролю за державною допомогою, які мають бути прийняті разом з необхідними адміністративними заходами для їхнього впровадження. Контроль за державною допомогою вже частково відновлено в частині допомоги, що надається через Фонд розвитку підприємництва, починаючи з листопада 2024 року».

Відповідно до положень статті 267 Угоди про асоціацію, «для виконання зобов'язань, зазначених у статтях 262-266 цієї Угоди:

«1. Україна протягом трьох років з дати набрання чинності цією Угодою має, зокрема, прийняти національне законодавство про державну допомогу та створити незалежний у своїй діяльності орган, який матиме повноваження, необхідні для застосування у повному обсязі статті 262 цієї Угоди. Цей орган, *inter alia*, матиме повноваження дозволяти схеми державної допомоги та індивідуальні випадки надання допомоги відповідно до критеріїв, визначених у статтях 262 та 264 цієї Угоди, а також вимагати повернення державної допомоги, яка була надана незаконно. Будь-яка нова допомога, яка надається в Україні, має відповідати положенням статей 262 та 264 цієї Угоди протягом одного року з дати створення такого органу».

Законопроектом, що внесений на розгляд після публікації вищезгаданих звітів Європейської Комісії, пропонуються такі основні зміни до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»:

1) у статті 1 Закону, передбачити визначення терміну «дата надання державної допомоги суб'єктам господарювання»;

2) у статті 8 – що до повноважень Комітету належатиме збір та аналіз інформації необхідної для проведення моніторингу державної допомоги,

складання протоколів про адміністративні правопорушення, визначення порядку оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення;

3) у статті 14 – уточнення порядку повернення державної допомоги, недопустимої для конкуренції;

4) у статті 19 – щодо відповідальності керівників, інших посадових осіб надавачів державної допомоги;

5) змінами до прикінцевих положень Закону передбачається, що за надання незаконної державної допомоги протягом періоду воєнного стану відповідні керівники та інші посадові особи звільняються від відповідальності.

Запропоновані законопроектом зміни відповідають положенням Регламенту 2015/1589, Регламенту Комісії 2023/2831, Регламенту Комісії 2023/2831 та Повідомлення ЄК 2016/С 262/01.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **відповідає** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України про внесення змін до Митного кодексу України щодо нульового розмитнення транспортних засобів для учасників бойових дій, які зазнали поранення внаслідок участі в заходах з відсічі і стримування військової агресії проти України (реєстр. 13058 від 03.03.2025 р., н. д. Г. Мазурашу та інші)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Метою законопроєкту є внесення змін до Митного кодексу України щодо нульового розмитнення транспортних засобів для учасників бойових дій, які зазнали поранення внаслідок участі в заходах з відсічі і стримування військової агресії проти України.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 4 «Оподаткування» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроєкту, в Європейському Союзі регулюються:

- Регламентом Ради (ЄС) № 1186/2009 від 16.11.2009 року про створення спільної системи звільнення від мита (далі – Регламент 1186/2009).

3. Відповідність законопроєкту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Законопроєкт передбачає запровадження нульового розмитнення на транспортні засоби для учасників бойових дій, які зазнали поранень внаслідок участі у заходах з відсічі і стримування військової агресії проти України шляхом внесення відповідних змін до Митного кодексу України. Пов'язаним з цим законопроєктом є проєкт Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо нульового розмитнення транспортних засобів для учасників бойових дій, які зазнали поранення внаслідок участі в заходах з відсічі і стримування військової агресії проти України».

Додаток XV до Угоди про асоціацію «Наближення митного

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 8 липня 2026 року (протокол № 266) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

законодавства» передбачає, що Україна зобов'язується поступово наблизити своє законодавство до законодавства ЄС щодо застосування Розділів I та II Регламенту 1186/2009 про заснування режиму Співтовариства щодо звільнення від сплати мита не пізніше трьох років з дати набрання чинності цією Угодою.

Регламент 1186/2009 встановлює випадки, у яких, у зв'язку з певними обставинами, надається звільнення від ввізних мит, вивізних мит та заходів, якщо товари випускаються у вільний обіг або вивозяться з митної території Співтовариства, не виключаючи права держав-членів на застосування заборон на ввезення або вивезення або обмежень, які виправдані нормами громадської моралі, державної політики або державної безпеки, захисту життя та здоров'я людей, тварин чи рослин, захисту національних цінностей, що мають мистецьке, історичне або археологічне значення або захисту промислової або комерційної власності. Водночас положення Регламенту 1186/2009 не передбачають звільнення від оподаткування ввізним митом товарів, зазначених у законопроекті.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Положення проєкту закону **не відповідають** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції.

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України про внесення змін до Митного кодексу України щодо нульового розмитнення транспортних засобів для учасників бойових дій (реєстр. 13058-1 від 17.03.2025 р., н. д. С. Рудик та інші)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Метою законопроєкту є запровадження нульового розмитнення на транспортні засоби для учасників бойових дій.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 4 «Оподаткування» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроєкту, в Європейському Союзі регулюються:

- Регламентом Ради (ЄС) № 1186/2009 від 16.11.2009 року про створення спільної системи звільнення від мита (далі – Регламент 1186/2009).

3. Відповідність законопроєкту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Законопроєктом передбачається, що на період з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану», але не раніше 1 квітня 2022 року, до припинення чи скасування воєнного стану на території України «звільняються від оподаткування ввізним митом: автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів, які ввозяться на митну територію України для вільного обігу громадянами з числа осіб, які є учасниками бойових дій. На визначених у цьому підпункті умовах особи, які є учасниками бойових дій або офіційно уповноважені особи учасником бойових дій, можуть завезти в Україну один транспортний засіб. Таке звільнення від

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 8 липня 2026 року (протокол № 266) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

оподаткування не поширюється на товари, які мають походження з країни, визнаної державою окупантом згідно із законом та/або визнаної державою-агресором щодо України, згідно із законодавством, або ввозяться з території держави окупанта (агресора) та/або з окупованої території України, визначеної такою згідно із нормами чинного законодавства.

Додаток XV до Угоди про асоціацію «Наближення митного законодавства» передбачає, що Україна зобов'язується поступово наблизити своє законодавство до законодавства ЄС щодо застосування Розділів I та II Регламенту 1186/2009 про заснування режиму Співтовариства щодо звільнення від сплати мита не пізніше трьох років з дати набрання чинності цією Угодою.

Регламент 1186/2009 встановлює випадки, у яких, у зв'язку з певними обставинами, надається звільнення від ввізних мит, вивізних мит та заходів, якщо товари випускаються у вільний обіг або вивозяться з митної території Співтовариства, не виключаючи права держав-членів на застосування заборон на ввезення або вивезення або обмежень, які виправдані нормами громадської моралі, державної політики або державної безпеки, захисту життя та здоров'я людей, тварин чи рослин, захисту національних цінностей, що мають мистецьке, історичне або археологічне значення або захисту промислової або комерційної власності. Водночас положення Регламенту 1186/2009 не передбачають звільнення від оподаткування ввізним митом товарів, зазначених у законопроекті.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Положення проєкту закону **не відповідають** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції.

